

Име на защитената зона: Котленска планина

Код по Натура: BG0002029

Описание на района на проучване

ОВМ Котленска планина обхваща централния дял на Източна Стара планина. Границите на мястото се определят от реките Тича на север до вливането ѝ в язовир Тича, Стара река на запад и Луда Камчия на юг. На изток достига до Върбишкия проход между с. Берово и гр. Върбица, продължава по пътя гр. Върбица – с. Бяла река, като включва и язовир Тича. От главното било на планината към долините на реките Тича и Луда Камчия се спускат множество ясно оформени второстепенни била със стръмни склонове и дълбоки врязани долове и суходолия. Теренът е стръмен и силно пресечен. Районът е сравнително слабо населен, главно по периферията, в долините на реките. Около две трети от територията на планината е покрита с първични широколистни гори, главно от мизийски бук *Fagus moesiaca*, на места примесен с обикновен габър *Carpinus betulus*. По-ограничено разпространение имат горите от горун *Quercus dalechampii* на места примесен с обикновен габър *C. betulus* и келяв габър *Carpinus orientalis*, смесените дъбови гори от цер *Quercus cerris* и благун *Quercus frainetto*. В западната част на планината е установено малко находище на естествени смесени гори от бяла ела *Abies alba* и обикновен бук *Fagus sylvatica*. Вторичните гори и храсталаци от келяв габър имат силно ограничено разпространение в района. Останалата част от територията е заета от открити пространства, използвани за пасища и селскостопански земи. В пасищата преобладават три типа тревни съобщества: мезофилни, ксеромезофилни и ксеротермни тревни съобщества. Една значителна част от откритите пространства, в това число и земеделските площи са възникнали вторично, на мястото на стари гори. Влажните зони и поречията на реките заемат една сравнително малка част от територията на мястото. Единствената влажна зона в планината е язовир Тича, който няма обраствания с блатна растителност. По високите части на планината се срещат варовикови скали и карстови образувания, разпръснати из целия район (Недялков, 1984; Бондев, 1991; Георгиев, 1993).

Проучвани са главно откритите площи, които са всъщност по –малката част от зоната и са разпръснати в различни нейни части. Малка част от проучванията са проведени и в горски територии. Откритите площи представляват мезофилни или влажни ливади, както и пасища, на места силно охрестени.

Посетени са 71 квадрата 1x1 км за 11 дена през месеците юни и юли. Направени са 1323 наблюдения в интервал от 05:00 до 11:00 и от 14:40 до 18:00 ч.

Резултати от проучването на орнитофауната

Установени са 109 вида. От тях 21 вида са защитени в защитената зона.

- Земеродното рибарче *Alcedo atthis* е потвърдено по р. Котлещница. Ливадният дърдавец *Crex crex* е отчетен вероятно не навсякъде където го има в изследваните квадрати поради късния период на изследването, когато само част от птиците все още пеят и то за кратко.

Въпреки това се открояват като най-важни за него районите на Стара река-Кипилово, Раково-Нейково, Жеравна и някои ливади около Котел.

- От видовете включени като гнездящи в стандартния формуляр на зоната не бяха регистрирани черната каня, египетския лешояд, тръстиковия блатар, късопръстия ястреб, кръстатия орел, орела рибар, белошипата ветрушка, сокола скитник, лещарката, бухала и синявицата, както и някои от горските видове, които не са целенасочено търсени, но по принцип се срещат често в зоната.
- Нов вид, установен от нас, който не е включен в стандартния формуляр/и в данните от 2007/ за тази зона е полската бърбрия *Anthus campestris* – намерена между селата Звездица и Величка, Търговищка обл.
- В защитената зона са наблюдавани и 11 белоглави лешояда, като вероятно това са реинтродуцирани птици или птици от популацията в Източните Родопи.

Таблица 14. Установени видове обект на опазване в защитената зона през периода 2010 - 2012 г и данни за видовете предмет на опазване към 2007 г.

Вид	Численост на гнездовата популация (дв.) Оценка 2007	Данни от пробни площадки –проучване 2012 (дв)	Бележки
Черен щъркел <i>Ciconia nigra</i>	12	3	
Бял щъркел <i>Ciconia ciconia</i>	22	5	Видът не е търсен целенасочено
Белоока потапница <i>Aythya nyroca</i>	1	-	Видът не е търсен целенасочено
Осояд <i>Pernis apivorus</i>	11-12	4	
Черна каня <i>Milvus migrans</i>	2	-	
Египетски лешояд <i>Neophron percnopterus</i>	2-3	-	
Орел змияр <i>Circaetus gallicus</i>	6	4	
Тръстиков блатар <i>Circus aeruginosus</i>	1-3	-	
Малък ястреб <i>Accipiter nisus</i>	17-39	2	
Късопръст ястреб <i>Accipiter brevipes</i>	4-6	-	Пробните площадки не обхващат гнездовите територии на вида
Белоопашат мишелов <i>Buteo rufinus</i>	3-4	-	Пробните площадки не обхващат гнездовите територии на вида
Малък креслив орел <i>Aquila pomarina</i>	7-8	6	
Царски орел <i>Aquila heliaca</i>	1-2	-	Пробните площадки не обхващат гнездовите територии на вида
Скален орел <i>Aquila chrysaetos</i>	4-6	1	
Малък орел <i>Aquila pennata</i>	4	2	
Орел рибар <i>Pandion haliaetus</i>	0-1	-	

Вид	Численост на гнездовата популация (дв.) Оценка 2007	Данни от пробни площадки –проучване 2012 (дв)	Бележки
Белошипа ветрушка <i>Falco naumanni</i>	0-3	-	Вероятно видът е изчезнал като гнездящ, защото не е наблюдаван и при други проучвания
Сокол скитник <i>Falco peregrinus</i>	4-6	-	
Лещарка <i>Bonasa bonasia</i>	30-290	-	
Ливаден дърдавец <i>Crex crex</i>	100-120	56	
Бухал <i>Bubo bubo</i>	2-4	-	
Козодой <i>Caprimulgus europaeus</i>	80-760	1	Не са провеждани специални проучвания за търсене на вида, но въпреки това е регистриран в пробните площадки.
Земеродно рибарче <i>Alcedo atthis</i>	2-14	2	
Синявица <i>Coracias garrulus</i>	1-10	-	
Сив кълвач <i>Picus canus</i>	6-15	5	
Черен кълвач <i>Dryocopus martius</i>	17-52	5	
Сирийски пъстър кълвач <i>Dendrocopos syriacus</i>	94-380	-	
Среден пъстър кълвач <i>Dendrocopos medius</i>	690-6600	6	
Дебелоклюна чучулига <i>Melanocorypha calandra</i>	-	0-1	Да се добави вида в стандартния формуляр
Горска чучулига <i>Lullula arborea</i>	180-1000	58	
Полска бърбица <i>Anthus campestris</i>	-	1	Да се добави вида в стандартния формуляр
Ястребогушо коприварче <i>Sylvia nisoria</i>	8	12	
Червеногуша мухоловка <i>Ficedula parva</i>	25	-	В горските местообитания не са правени специални проучвания
Полубеловрата мухоловка <i>Ficedula semitorquata</i>	95-615	-	В горските местообитания не са правени специални проучвания
Червеногърба сврачка <i>Lanius collurio</i>	440-2570	232	
Черночела сврачка <i>Lanius minor</i>	2-9	-	
Градинска овесарка <i>Emberiza hortulana</i>	113-446	35	

Бележки върху състоянието на местообитанията

Най-обширните и добре запазени открити /ливадни/ местообитания са около Котел, Жеравна, Стара река, Звездица, Врани кон, Раково и Нейково

Като цяло природните местообитания в зоната са добре запазени в общ план,гъстотата на населението е много малка /с изключение на най-североизточните части на защитената зона/. Основните установени проблеми за състоянието на местообитанията и видовете птици-обект на опазване са следните:

Установени заплахи

Основните установени проблеми за състоянието на местообитанията и видовете птици-обект на опазване са следните:

-разораване на ливади и пасища . Голяма част от ливадните местообитания на ливаден дърдавец и други видове в района на с. Жеравна са вече разорани и засети с царевица и слънчоглед.и в други райони се наблюдава активно разораване – например около Ябланово, Малко село, Филаретово, Медвен и др. Разораните ливади около Жеравна са драстичен пример за унищожено местообитание на ливаден дърдавец – до 2011 г. в тях са токували 3-4 мъжки птици /лични данни – Г. Даскалова/.

- застрояване на ливади и пасища с фотоволтаични паркове. Една значителна част от ливадните местообитания край с. Медвен са унищожени напълно от два фотоволтаични парка. Разрешен е и трети парк. Пътищата във тях отпъкват и ликвидират допълнителни площи от местообитанието, а от месец септември вече се и чакълират. Територията, на която са разположени фотоволтаичните паркове, е включена в програмата за мониторинг на пъстрия пор

-- охрастяване на ливади и пасища. На много места ливадите и пасищата са обрасли с храсти-шипки, къпини, глог и най-много –папрат, поради липсата на паша.

- прекомерни сечи в горските масиви. Сериозно засегнати са както буковите гори,така и дъбовите. Има значителни по площ голи сечи в букови гори между Котел и Кипилово и между Котел и местност Царевец, както и в други райони. Унищожават се напълно и на големи площи местообитания на полубеловрата и червеногуша мухоловки, черен, сив и среден пъстър кълвач и дневни грабливи птици.

- разкриване на кариери. Кариера за скални материали е разкрита в района на Котел –близо до Урушките скали. Разработване на кариера за добив на плочи градешки камък от ливадите около с. Медвен

- изграждане на ветрогенератори. Два нови големи ветрогенератора /2 или 3 мегаватова/ са изградени в района над с. Раково,около южната граница на защитената зона/вероятно извън нея, но в непосредствена близост/. Очаква се изграждането и на други в този район. Това ще има крайно негативно влияние за грабливите птици и черните щъркели, гнездящи в защитената зона.